

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Факультет географічний
Кафедра туризму та готельного господарства

СИЛАБУС
навчальної дисципліни «Основи туризмознавства»

I. Опис навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма Освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань: 24 Сфера обслуговування Спеціальність: 242 Туризм Освітньо-професійна програма: Туризм	Нормативна
Модулів – 2		Рік підготовки – 1
Змістових модулів – 2		Семестр – 2
ІНДЗ: є		Лекції – 18 год.
Загальна кількість годин – 150		Практичні – 34 год.
Тижневих годин: аудиторних – 3	Бакалавр	Самостійна робота – 88 год.
		Консультації – 10 год.
		Форма контролю: іспит
Мова навчання		Українська

Заочна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма Освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань: 24 Сфера обслуговування Спеціальність: 242 Туризм Освітньо-професійна програма: Туризм	Нормативна
ІНДЗ: нема		Рік підготовки – 2
Загальна кількість годин – 150		Семестр – 3
		Лекції – 10 год.
	Практичні – 10 год.	
	Бакалавр	Самостійна робота – 112 год.
		Консультації – 18 год.
	Форма контролю: іспит	
Мова навчання		Українська

II. Інформація про викладача

Викладач: Ільїн Леонід Володимирович, доктор географічних наук, професор
Контактна інформація викладача:
Телефон 0978922704
Електронна пошта: ilyinleo@vnu.edu.ua
Адреса викладання курсу: вул. Потапова, 9, корпус С СЧУ імені Лесі Українки
Кафедра – туризму та готельного господарства
Факультет – географічний

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу

Рекреація, відпочинок, подорожі сьогодні стали невід'ємною частиною життя людини, засобом компенсації напруження, відновлення працездатності і умовою продовження виробництва. Реалізація діяльності людини в цій сфері приводить до

формування специфічних відносин в системі “природа-людина”, утворення окремої галузі господарства, яка спирається на певне поєднання ресурсів, має свої кадри, зв'язки з іншими сферами людської діяльності і дає істотний соціально-економічний ефект.

Закон України “Про туризм” (1995 р.) визначає туристську галузь як одну з пріоритетних галузей національної економіки і культури. Поруч з актуальними проблемними питаннями внутрішнього та міжнародного туризму, значне місце займають проблеми масового розвитку різноманітних видів оздоровчо-спортивного туризму та шляхи їх вирішення.

Частковим проявом останнього слід вважати об'єктивний процес організації зовнішніх сил природи, людських сил, досвіду, вміння використовувати багатства природи, працю, інтелект, мотиви поведінки людей з метою задоволення потреби у відпочинку - організацію туризму, вірніше організацію туристської діяльності.

2. Пререквізити і постреквізитидисципліни

Постреквізити: „Туроперейтинг”, „Організація туристичних подорожей”, „Туризмологія”.

3. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – надати базові відомості про особливості туризму як суспільного явища, об'єкта наукового дослідження, ефективної галузі економіки, про структуру туризму, особливості функціонування його складових і діяльності туристичного підприємства, специфіку ринку туристичних послуг і його розвитку на міжнародному рівні, маркетингу та менеджменту туризму, туристичну політику з державного регулювання туризму.

Завдання курсу: Серед завдань курсу:

- туризм як суспільне явище;
- історія туризму;
- туризм як економічна діяльність;
- ринок туристичних послуг;
- основи організації туристичного процесу;
- основи туристичної діяльності;
- регулювання туристичної діяльності.

В результаті вивчення даного курсу студент повинен знати:

головні умови та чинники розвитку туризму, головні терміни та визначення менеджменту та маркетингу туризму, історію світового та українського туризму, головні аспекти технології туристичної діяльності.

вміти: оперувати понятійно-термінологічним апаратом туризмології, туризмознавства, аналізувати систему туристичного господарювання в межах туристичних дестинацій.

4. Результати навчання (компетентності).

ЗК 05. Прагнення до збереження навколишнього середовища;

ЗК 06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

ФК 15.Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності;

ФК 16.Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ФК 19. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів;

ФК 20. Розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного);

РН 3. Визначати основні форми і види туризму, розуміти їх поділ;

РН 4. Пояснювати особливості організації рекреаційно- туристичного простору;

РН 5. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території;

РН 10. Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна).

Структура навчальної дисципліни для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Мандрівництво як прообраз туризму. Початок організованого туризму						
Тема 1. Туризм як суспільне явище. Передумови та об'єктивні чинники розвитку туризму. Основні поняття та визначення туризму.	14	2	2	8	2	4
Тема 2. Структура та функції туризму. Функції туризму. Структура туризму. Туризм як об'єкт наукового пізнання.	16	2	4	10		3
Тема 3. Історичні аспекти туризму. Періодизація розвитку туризму. Передісторія туризму. Основні віхи історії світового туризму. Мандрівництво українців та Україною. Етапи розвитку туризму в Україні.	18	2	4	10	2	3
Тема 4. Туризм як економічна діяльність. Формування системи гостинності. Індустрія туризму та її структура.	16	2	4	10		4
Тема 5. Територіальна та виробнича складова туризму. Територіальна складова індустрії туризму. Виробнича складова індустрії туризму. Регуляторна складова індустрії туризму.	14	2	4	6	2	3
Разом за змістовим модулем 1	78	10	18	44	6	17
Змістовий модуль 2. Основні напрямки розвитку туризму в Україні. Сучасний стан розвитку туризму						
Тема 6. Ринок туристичних послуг. Суб'єкти туристичного ринку. Механізм функціонування туристичного ринку. Тур як специфічний продукт туристичного ринку.	16	2	4	10		3
Тема 7. Основи організації туристичного процесу. Самоорганізація. Організація транспортного обслуговування в туризмі. Організація послуг гостинності в туризмі. Організація екскурсійної діяльності. Організація туристсько-рекреаційних комплексів.	18	2	4	12		3
Тема 8. Основи туристичної діяльності. Суб'єкти туристичної діяльності. Виробничо-обслуговуюча діяльність туристичного підприємства. Проектування турів. Діяльність туристичного підприємства з організації обслуговування туристів. Ринкова діяльність туристичного підприємства.	18	2	4	10	2	3
Тема 9. Регулювання туристичної діяльності. Міжнародне регулювання туризму. Державне регулювання туризму. Державне регулювання туристичною діяльністю в Україні.	20	2	4	12	2	4
Разом за змістовим модулем 2	72	8	16	44	4	13
ІНДЗ						10
Самостійна робота						
Усього годин	150	18	34	88	10	40

Структура навчальної дисципліни для заочної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Мандрівництво як прообраз туризму. Початок організованого туризму						
Тема 1. Туризм як суспільне явище. Передумови та об'єктивні чинники розвитку туризму. Основні поняття та визначення туризму.	16	2	2	10	2	4
Тема 2. Структура та функції туризму. Функції туризму. Структура туризму. Туризм як об'єкт наукового пізнання.	18	2	2	12	2	3
Тема 3. Історичні аспекти туризму. Періодизація розвитку туризму. Передісторія туризму. Основні віхи історії світового туризму. Мандрівництво українців та Україною. Етапи розвитку туризму в Україні.	16	2		12	2	3
Тема 4. Туризм як економічна діяльність. Формування системи гостинності. Індустрія туризму та її структура.	16		2	12	2	4
Тема 5. Територіальна та виробнича складова туризму. Територіальна складова індустрії туризму. Виробнича складова індустрії туризму. Регуляторна складова індустрії туризму.	12			10	2	3
Разом за змістовим модулем 1	78	6	6	56	10	17
Змістовий модуль 2. Основні напрямки розвитку туризму в Україні. Сучасний стан розвитку туризму						
Тема 6. Ринок туристичних послуг. Суб'єкти туристичного ринку. Механізм функціонування туристичного ринку. Тур як специфічний продукт туристичного ринку.	18		2	14	2	3
Тема 7. Основи організації туристичного процесу. Самоорганізація. Організація транспортного обслуговування в туризмі. Організація послуг гостинності в туризмі. Організація екскурсійної діяльності. Організація туристсько-рекреаційних комплексів.	20	2	2	14	2	3
Тема 8. Основи туристичної діяльності. Суб'єкти туристичної діяльності. Виробничо-обслуговуюча діяльність туристичного підприємства. Проектування турів. Діяльність туристичного підприємства з організації обслуговування туристів. Ринкова діяльність туристичного підприємства.	18	2		14	2	3
Тема 9. Регулювання туристичної діяльності. Міжнародне регулювання туризму. Державне регулювання туризму. Державне регулювання туристичною діяльністю в Україні.	16			14	2	4
Разом за змістовим модулем 2	72	4	4	56	8	13
ІНДЗ						10
Самостійна робота						
Усього годин	150	10	10	112	18	40

6. Завдання для самостійного опрацювання

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Теоретико-методологічні проблеми діяльності туристської самодіяльної організації	10
2	Планування діяльності та стратегія розвитку туризму	10
3	Організація і методика проведення туристських змагань	10
4	Організація і методика проведення туристських змагань	10
5	Краєзнавча і топографічна підготовка	10
6	Організація і зміст проведення туристських подорожей	10
	Разом	60

IV. Політика оцінювання

Оцінювання знань студентів з навчальних дисциплін здійснюється на основі результатів поточного контролю й модульного контролю знань.

Результати поточного контролю: оцінки за виконання і захист студентом практичних робіт; оцінка за виконання й захист ІНДЗ; оцінка за виконання самостійної роботи.

Поточний контроль (max = 40 балів)										Модульний контроль (max = 60 балів)		Загальна кількість балів
Модуль 1								Модуль 2	Модуль 3			
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2				ІНДЗ	МКР 1	МКР 2	
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9				
4	3	3	3	3	3	3	3	5	10	30	30	100

Відвідування занять є обов'язковим. Студенти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. У разі відсутності через хворобу надати відповідну довідку. Пропущені заняття відпрацьовувати під час консультацій. Студент повинен старанно виконувати завдання, брати активну участь у навчальному процесі.

Академічна доброчесність. Вимоги до академічної доброчесності визначаються „Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників СНУ ім. Лесі Українки”, що розміщується на сайті університету за посиланням: <https://ra.eenu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/11/Polozhennya-Antyplagiat.pdf>.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Терміни здачі практичних робіт, ІНДЗ, самостійної роботи повідомляє викладач на перших аудиторних заняття з дисципліни або прописує на інтернет-платформі курсу. Перескладання завдань поточного контролю та модульного контролю при вивченні дисципліни „Основи наукових досліджень” узгоджується з політикою ЗВО.

V. Підсумковий контроль

Форма контролю – екзамен. В білеті 3 питання, кожне з яких оцінюється у 20 балів. За результатами підсумкового контролю від загальної суми балів, набраної студентом протягом семестру, віднімаються результати модульної контрольної роботи і додаються бали, набрані на екзамені. Переведення підсумкової семестрової оцінки, вираженої в балах, у оцінки за національною шкалою здійснюється відповідно до таблиці, уміщеної

нижче.

Перелік питань до екзамену

1. Сучасний стан і перспективи розвитку туризму.
2. Туризм як суспільне явище. Функції туризму.
3. Ринок послуг як складова світового ринку. Специфічність послуг, їх основні класифікації.
4. Характерні ознаки туристичного ринку.
5. Ієрархічні рівні геопросторової організації туризму.
6. Індустрія туризму як міжгалузевий комплекс, її місце і роль у господарському комплексі країни.
7. Функціонально-господарська підсистема індустрії туризму.
8. Поняття “гостинність”. Складові гостинності.
9. Класифікація туристичних ресурсів.
10. Сутність і чинники формування національного ринку туристичних послуг.
11. Територіальна організація індустрії туризму, її елементи.
12. Класифікаційні ознаки туристичного ринку.
13. Типологічні ознаки національних туристичних ринків.
14. Методика макрорегіональних досліджень туристичного ринку.
15. Методика дослідження національного туристичного ринку.
16. Оцінка умов і чинників функціонування національного турринку.
17. Комплексний аналіз рівня розвитку національного ринку.
18. Визначення напрямів розвитку турринку, стимулювання ринкової діяльності.
19. Методика геомаркетингового аналізу туристичного підприємства.
20. Класифікація видів реклами в туризмі.
21. Послідовність інформаційного забезпечення маркетингових досліджень.
22. Етапи дослідження ринку.
23. Обґрунтування і вибір маркетингової політики.
24. Оцінка ефективності маркетингової політики туристичного підприємства.
25. Класифікація умов і чинників формування попиту.
26. Структура витрат туриста.
27. Характеристика туристичного попиту.
28. Тип і характерні ознаки поведінки споживачів туристичних послуг.
29. Основні принципи сегментації ринку туристичного попиту.
30. Характеристика основних сегментів ринку попиту.
31. Територіальна диференціація та концентрація туристичного попиту.
32. Генеруючі та реціпієнтні ринки.
33. Мотиваційні групи споживачів за ціннісними туристичними пріоритетами.
34. Особливості туристичного освоєння і етапність формування просторової організації туристичного споживання.
35. Зони туристичного споживання.
36. Поняття “тур”. Класифікація турів.
37. Принципи та етапи розробки турів.
38. Класифікація маршрутів.
39. Графоаналітична модель організації маршруту.
40. Розрахунок вартості туру.
41. Основні етапи просування туру на ринок.
42. Життєвий цикл турпродукту.
43. Структура світового ринку послуг.
44. Транснаціональні кампанії в туризмі.
45. Характеристика агентів туристичного ринку.
46. Сутність туropolерейтинга.

47. Готельний бізнес як основа сучасної системи гостинності.
48. Динаміка і структура надання послуг розміщення іноземним туристам в Україні.
49. Ринок курортних послуг. Закон України “Про курорти”.
50. Ринок транспортних послуг.
51. Порядок здійснення міжнародної туристичної подорожі.
52. Міжнародні організації та співробітництво у сфері туризму.
53. Сучасні тенденції світового ринку туристичних послуг.
54. Індустрія туризму України в світовому туристичному процесі.
55. Механізм обігу коштів на ринку турпослуг.
56. Особливості обігу інформації на ринку турпослуг.
57. Маркетинг туристичного ринку.
58. Роль персоналу і система підготовки кадрів у туризмі.
59. Кваліфікаційні вимоги фахівців туристичної галузі.
60. Кон’юнктура як інструмент оцінки стану ринкового середовища.
61. Конкурентоспроможність турпродукту.
62. Оцінка конкурентоспроможності України на субрегіональному ринку.
63. Конкурентні позиції України на туристичному ринку країн Центральної та Східної Європи.
64. Сутність туристичного споживання.
65. Обсяг і структура туристичного споживання.
66. Етапи витрат туриста.
67. Співвідношення попиту і пропозиції. Правило Вальраса.
68. Основні показники, що характеризують туристичний процес на світовому господарському рівні.
69. Регіональна структура туризму.
70. Провідні туристичні країни світу.
71. Особливості споживання туристичних послуг в Україні.
72. Динаміка, структура і співвідношення міжнародних туристичних потоків України.
73. Динаміка внутрішнього туризму в Україні.
74. Дії загальних законів у туризмі.
75. Туризм як геопросторовий процес, його специфічні ознаки.
76. Місце туризму в народному господарстві.
77. Туризм як соціальне явище.
78. Класифікації в туризмі.
79. Історичні передумови виникнення туризму.
80. Туризм і екскурсії в XVII-XIX століттях та на початку XX століття.
81. Світовий туризм на сучасному етапі.
82. Етапи розвитку туризму в Україні.
83. Туризм в Україні в 70-80-х роках XX століття.
84. Сучасний стан та перспективи розвитку туризму в Україні.
85. Туристичне районування і туристичні ресурси світу та України.
86. Диверсифікація географії подорожей туристичним підприємством (фірмою).
87. Загальна характеристика туристичних підприємств.
88. Умови та принципи діяльності туристичних підприємств (фірм).
89. Формування та виконання програм перебування туристів.
90. Екскурсійне обслуговування туристів.
91. Загальні принципи організації транспортного обслуговування туристів.
92. Туристичні перевезення авіа- та залізничним транспортом, авіа- та залізничні туристичні подорожі.
93. Морські та річкові перевезення та круїзи.

94. Автотранспортне обслуговування туристів та організація подорожей автотранспортом.
95. Туристичні формальності та їх види.
96. Паспортно-візові формальності.
97. Митні формальності.
98. Валютні та медико-санітарні туристичні формальності.
99. Страхування в туризмі.
100. Туристичні документи.
101. Правила оформлення туристичних документів.
102. Безпека туристичних подорожей.
103. Претензійна робота в туризмі.
104. Етапи створення туристичного продукту.
105. Договірні відносини в туристичному бізнесі.
106. Бронювання туристичного обслуговування.
107. Організація туристичного обслуговування, його контроль, облік та розрахунки.
108. Правила організації та проведення заходів виставкової індустрії.
109. Спеціалізовані види туризму.
110. Організація спортивно-оздоровчого туризму.
111. Особливості організації окремих видів туризму.
112. Суб'єкти господарювання туристичної індустрії.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 – 81	Добре
67 – 74	Задовільно
60 – 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Методичне забезпечення:

- Ільїн Л.В. Тестові завдання до курсу „Основи туризмознавства: Вступ до фаху” / Л.В.Ільїн. – Луцьк: Терен, 2020. – 124 с
- Любіцева О.О. Туризмознавство: вступ до фаху: підручник / О.О. Любіцева, В.К. Бабарицька. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2008. – 335 с
- Мальська М.П. Міжнародний туризм і сфера послуг: Підручник / Мальська М.П., Антонюк Н.В., Ганич Н.М. // . – К.: Знання, 2008. – 661 с.
- Мальська М.П., Худо В.В. Туристичний бізнес: теорія та практика. Навч. пос. /Мальська М.П., Худо В.В. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 424 с.
- Мальська М.П. Основи туристичного бізнесу: Навч. посібник / Мальська М.П., Худо В.В., Цибух В.І. // . – Львів.: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. – 360 с.
- П. Романів. Основи туризму: Навчально-методичні матеріали / П. В. Романів, І. З. Жук // Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2013. – 65 с.

Базова література:

- Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 р. № 325/95-ВР.
- Закон України „Про місцеве самоврядування в Україні” від 21.05.1997 № 280/97-ВР.
- Богорад О.Д., Тевелєв О.М., Падалка В.М., Підмогильний М.В. Регіональна економіка. Словник-довідник. К., 2004. – 346 с.

Борушак М. Проблеми формування стратегії розвитку туристичних регіонів. Монографія. – Львів: ІРД НАН України, 2006. – 288 с.

Винниченко І.І. Середовище турбізнесу. Навч. посібник. – К.: Академперіодика, 2006. – 220 с.

Данильчук В.Ф. Мировой рынок услуг турбизнеса: Учебное пособие. – Донецк: Донецкий ин-т туристического бизнеса, 2000. – 146 с.

Дмитриевский Ю.Д. Туристские районы мира: Учеб. пособие. – Смоленск: СГУ, 2000. – 224 с.

Дубович І. Країнознавчий словник-довідник. – Львів: Видавничий дім «Панорама», 2003. – 580 с.

Квартальнов В.А. Туризм: Учебник – М.:Финансы и статистика, 2001. – 320 с.

Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг. К.: Альтерпрес, 2002. – 436 с.

Максаковский В.П. Географическая картина мира: В 2 кн. Кн. I: Общая характеристика мира. – М.: Дрофа, 2003. – 496 с.

Мікула Н. Євро регіони: досвід та перспективи. – Львів: ІРД НАН України, 2003. – 222 с.

Регіональна політика: методологія, методи, практика / Відповід. ред. Академік НАН України М.І. Долишній. – Львів: ІРД НАН України, 2001. – 700 с.

Уваров В.Д., Борисов К.Г. Международные туристские организации.- М.: Международные отношения, 1990. – 254 с.

Цибух В.І. Державне регулювання у сфері туризму в Україні // Статистика України. – 2005. – № 1. – С. 81.

Допоміжна:

Закон України “Про туризм” від 15.09.1995 р. №325/95-ВР.

Закон України “Про захист прав споживачів” від 12.05.1991 р. Постанова ВР України № 30.

Закон України “Про порядок виїзду з України і в’їзду в Україну громадян України”.Постанова ВР України № 3858-12 від 21.01.1994 р.

ГОСТ 28681.2-95 “Туристско-экскурсионное обслуживание. Туристические услуги. Общие требования”.

ГОСТ 28681.3-95 “Туристско-экскурсионное обслуживание. Требования по обеспечению безопасности туристов и экскурсантов”.

Інструкція Державного комітету України по туризму «Про порядок видачі суб’єктам підприємництва спеціальних дозволів (ліцензій) на діяльність, пов’язану з наданням туристичних послуг» від 27 липня 1994 р. № 79.

Александрова А. Ю. Международный туризм. Учебное пособие: для вузов.-М.: Аспект Пресс, 2001. – 464 с.

Биржаков М. Б. Введение в туризм. – СПб.: Издательский Торговый Дом “Герда”, 1999 - 192 с.

Борисов К.Г. Международный туризм и право: Учебное пособие:-М.:Издательство “НИМП”, 1999.-352с.

Гостиничный и туристический бизнес. Под ред. проф. Чудновского А.Д., – М., “Тандем”, Изд. ЭКМОС, 2000.-400 с.,

Гуляев В.Г. Организация туристической деятельности. учебное пособие. – М.: Нолидж, 1996 – 312с.

Джон Р. Уокер. Введение в гостеприимство. – М., ЮНИТИ. 1999,-463 с.

Ефремова М.В. Основы технологии туристского бизнеса. Учебное пособие. – М.-Издательство «Ось-89», 1999-192 с.

Зорин И.В., Квартальнов В.А. Туристский терминологический словарь.-М.: Советский спорт, 1999.

Квартальянов В. А. Туризм: теория и практика. Избранные труды в 5-ти томах. - М.:Финансы и статистика., 1998.

Квартальянов В. А. Иностранный туризм.-М.:Финансы и статистика., 1999, – 312 с.

Квартальнов В.А., Колесник Н. В. Введение в специализацию. Ч. 1. Менеджмент иностранного туризма: Учебное пособие. – М.: Советский спорт, 2000. -112с.

Усов В.В. Організація обслуговування в ресторанах.-М.:Вища школа, 1990.-230 с.

Шолохов В.Н. Організація і проведення екскурсій. М., «Профиздат»,1965.

Інформаційні ресурси:

Офіційний Інтернет-сайт Криму “Крим туристичний” – www.tourism.crimea.ua/

Туристичний сервер Криму – www.tour.crimea.com/

Портал “Санаторно-курортне лікування” – www.crimea-skl.info/

Українсько-польський туристичний портал, Рада з туризму Карпатського регіону – www.tourism-carpathian.com.ua

Офіційний туристичний сайт Київщини – www.ko-tourism.gov.ua

Офіційний сайт міста Одеса – www.odessa.ua

Інформаційний сайт м. Одеса – www.misto.odessa.ua

Інформаційно-туристичний центр Рівненщини – www.tourism.rv.ua

Інформаційно-туристичний центр Львівщини – www.tourism.lviv.ua

Інформаційно-туристичний центр Чернігівщини – www.ch-turizm.com.ua

Презентаційний туристичний сайт Закарпатської області – www.transcarpathiatour.ua

Презентаційний туристичний сайт Тернопільщини – www.ternotour.com.ua

Регіональний інформаційний портал Херсонщини «АРТКАВУН» – www.artkavun.kherson.ua

Спілка сприяння сільського зеленого туризму Україні – www.greentour.com.ua

Зелений туризм (сільський відпочинок в Україні) – www.ruraltourism.com.ua

Українська спадщина (Історико-культурна спадщина України: пам'ятники історії, мистецтво, архітектура. Портал Науково-дослідного інституту пам'ятко-охоронних досліджень) – www.heritage.com.ua

Музейний простір України – www.ukrmuseum.org.ua

Сайт Херсонської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Гончара – www.lib.kherson.ua

Сайт Туристична Диканщина – www.dikanka-turism.narod.ru

Офіційний сайт Всеукраїнського проекту «7 чудес України» - www.7chudes.in.ua

www.world-tourism.org

www.ukraine-travel.com

www.travel.kiev.ua

www.tours.kiev.ua

www.i-tour.com.ua

www.tour.com.ua/link/index.htm

www.travel-tour.com.ua

www.members.aol.com/chornogora

www.tour.crimea.com